

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36024781	IES do Barral	Ponteareas	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación secundaria obrigatoria	Latín	4º ESO	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	4
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	36
4.2. Materiais e recursos didácticos	38
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	39
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	39
6. Medidas de atención á diversidade	42
7.1. Concreción dos elementos transversais	43
7.2. Actividades complementarias	44
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	45
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	47
9. Outros apartados	48

1. Introducción

A materia de Latín, presente no currículo de cuarto curso da educación secundaria obrigatoria, supón un achegamento específico á lingua e á cultura de Roma e, consecuentemente, ao mundo antigo, a partir de contidos lingüísticos e culturais nos que podemos recoñecer a nosa herdanza e a súa pervivencia na actualidade. O Latín como modelo de lingua flexiva e tronco común das principais linguas maternas do noso alumnado, axudaralles a reflexionar sobre a morfoloxía e sintaxe e tamén o léxico, e como lingua fundamental adicará unha parte importante aos contidos de tipo lingüístico, así como a práctica de traducións a través de textos escollidos que favorezan a lóxica, disciplina e constancia no estudo, ao mesmo tempo que a súa motivación no tratamento de temas cercanos ao noso alumnado. Este estudo da lingua latina non podería ficar completo sen unha parte adicada ao estudo da terminoloxía, evolución e cultura, de xeito que contribúa a unha rica formación e toma de conciencia da herdanza dun patrimonio da humanidade, base da nosa propia civilización, sobre a que traballaremos e debatiremos e que debemos compartir e atesourar.

A nosa materia suporá un primeiro achegamento a lingua latina e a continuación do aprendido en Cultura Clásica, tendo en conta o carácter propedeútico deste curso final de etapa, tanto para o alumnado que opte polo itinerario de Humanidades en bacharelato, como para o alumnado que opte por outros itinerarios e estudos, polo que os contidos ten lóxica que sexan menos profundos e máis reducidos, reservándoos para a seguinte etapa de bacharelato, e centrándonos este curso na potenciación da comunicación oral e escrita en latín, a familiarización cos conceptos de caso e declinación, as categorías gramaticais e a súa pervivencia, o sistema verbal activo (poderíamos chegar ata o tema de presente pasivo, en función dos progresos do alumnado e o infinitivo de presente), as preposicións, os conectores, as oracións, a introdución ao debate, interpretación e comentario de textos, fomentando a iniciativa, a reflexión e o xuízo crítico nun diálogo do pasado co presente.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Valorar o papel da civilización latina na orixe da identidade europea, comparando e recoñecendo as semellanzas e diferenzas entre linguas e culturas, para analizar criticamente o presente.	2	2-3				1		1
OBX2 - Coñecer os aspectos básicos da lingua latina, comparándoa coas linguas de ensino e con outras linguas do repertorio individual do alumnado, para valorar os trazos comúns e apreciar a diversidade lingüística como mostra de riqueza cultural.		2-3	1				3	
OBX3 - Ler e interpretar textos latinos, asumindo a aproximación aos textos como un proceso dinámico e tomando conciencia dos coñecementos e experiencias propias, para identificar o seu carácter clásico e fundamental.	2	1-2	1		4			1

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX4 - Comprender textos latinos orixinais e adaptados e producir textos orais ou escritos breves en latín, traducindo do latín á lingua de ensino ou desenvolvendo estratexias de acceso ao significado dun enunciado sinxelo en lingua latina, no primeiro caso, e seguindo modelos dados, no segundo, para alcanzar e xustificar a comprensión propia dunha pasaxe ou a produción dun texto, oral ou escrito, sinxelo en latín.	2	2-3	1	2				
OBX5 - Descubrir, coñecer e valorar o patrimonio cultural, arqueolóxico e artístico romano, apreciándoo e recoñecéndoo como produto da creación humana e como testemuño da historia, para identificar as fontes de inspiración e distinguir os procesos de construción, preservación, conservación e restauración, así como para garantir a súa sustentabilidade.		3		1-3		1-4		1-2

Descrición:
3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	SALVE !	Conceptos elementais de morfoloxía, sintaxe, caso e declinación. Orixe da lingua latina. Linguas romances. Abecedario e pronuncia. Lectura axeitada e acentuación correcta. Xeografía. Legado clásico. O humanismo. Os xéneros literarios. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	10	11	X		
2	UBI EST?	1ª declinación. Presente verbo SUM e as catro conxugacións. Lectura axeitada e acentuación correcta. Palabras cultas, semicultas e patrimoniais. Evolución fonética. Latinismos. Historia. Legado clásico. Literatura latina. Análise e tradución de textos. Introducción ao comentario de texto. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	11	X		
3	BENE VALEO!	2ª declinación e adxectivos da primeira clase. Pretérito e futuro imperfecto indicativo activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. Relixión e mitoloxía. Evolución fonética. Composición	11	11	X		

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
3	BENE VALEO!	e derivación. Legado clásico. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	11	X		
4	QUIS EST?	3ª declinación consonántica e adxectivos da segunda clase consonánticos. Presente e futuro imperfecto imperativo activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. A sociedade. e a política. Legado clásico. Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	12	X		
5	UNDE ORIUNDUS EST?	3ª declinación vocálica e mixta e adxectivos da segunda clase vocálicos. Pretérito perfecto de indicativo activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. Arte. Legado clásico. Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	12		X	
6	QUALIS EST?	4ª e 5ª declinacións. Pretérito pluscuamperfecto de indicativo activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. Urbanismo. Legado clásico. Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	12		X	
7	VENI HUC!	Numerais. Futuro perfecto de indicativo activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. Costumes. Legado clásico. Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	11	12		X	
8	NON POSSUM!	Pronome relativo e interrogativo. A voz pasiva. Presente de indicativo pasivo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Latinismos. Romanización de Hispania. Legado clásico. Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	12	12			X
9	OSTENDE MANUM!	Adverbios. Preposicións. Pretérito e futuro imperfecto de indicativo pasivo. O infinitivo de presente activo. Lectura axeitada e pronuncia correcta. Romanización de Gallaecia. Latinismos. Legado clásico.	12	12			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
9	OSTENDE MANUM!	Evolución fonética. Composición e derivación. Literatura latina. Comentario de texto. Análise e tradución de textos. Retroversión. Léxico. Comunicación. Pervivencia.	12	12			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	SALVE !	11

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	70
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos coas linguas de estudo.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.	TI	30
CA4.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as similitudes e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais salientables do presente, comparando as similitudes e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar elementos da civilización latina e relacionalos con algunhas manifestacións culturais actuais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Achegamento ao papel do humanismo e a súa presenza na sociedade actual. Concepto orixinal de humanismo.   - Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - O abecedario, a acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais, así como a súa permanencia e influencia nas linguas do repertorio lingüístico individual do alumnado.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.   - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.   - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.   - Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.   - Clases de palabras. Funcións básicas e sintaxe elemental dos casos.

Contidos

- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- A transmisión textual e os materiais e soportes de escritura.
- Características do patrimonio cultural romano e do proceso de romanización. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana.
- Interese e iniciativa en participar en procesos destinados a conservar, preservar e difundir o patrimonio arqueolóxico da contorna.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
2	UBI EST?	11

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	76
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas estudadas.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.	TI	24
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.3 - Identificar os períodos da historia de Roma, os acontecementos e personaxes, así como os aspectos da civilización romana no seu contexto histórico, relacionando os datos con referentes actuais e aplicando os coñecementos adquiridos.	Identificar os períodos da historia de Roma e os acontecementos e personaxes máis salientables dos mesmos, relacionando os datos con referentes actuais.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar elementos da civilización latina e relacionalos con algunhas manifestacións culturais actuais.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado material e inmaterial da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Achegamento ao papel do humanismo e a súa presenza na sociedade actual. Concepto orixinal de humanismo.   - Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.

Contidos

- Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.
- Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.
- Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...
- Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.
- O abecedario, a acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais, así como a súa permanencia e influencia nas linguas do repertorio lingüístico individual do alumnado.
- Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.
- Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.
- Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.
- Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.
- Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.
- Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.
- Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.
- Clases de palabras. Funcións básicas e sintaxe elemental dos casos.
- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.

Contidos

- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- A transmisión textual e os materiais e soportes de escritura.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
3	BENE VALEO!	11

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	79
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender a nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.	TI	21
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado material e inmaterial da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Achegamento ao papel do humanismo e a súa presenza na sociedade actual. Concepto orixinal de humanismo.   - Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - O abecedario, a acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais, así como a súa permanencia e influencia nas linguas do repertorio lingüístico individual do alumnado.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.   - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.   - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.   - Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.   - Clases de palabras. Funcións básicas e sintaxe elemental dos casos.   - Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.   - Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.   - Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.   - Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.   - Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.

Contidos

- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- A transmisión textual e os materiais e soportes de escritura.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
4	QUIS EST?	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.2 - Valorar de maneira crítica os modos de vida, costumes e actitudes da sociedade romana en comparación cos das nosas sociedades a partir do contido de fontes latinas en diferentes soportes.	Valorar xustificadamente os modos de vida, costumes e actitudes da sociedade romana máis salientables en comparación cos das sociedades modernas.	PE	79
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.		
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.	TI	21
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Achegamento ao papel do humanismo e a súa presenza na sociedade actual. Concepto orixinal de humanismo.   - Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - O abecedario, a acentuación e as distintas pronuncias da lingua latina: clásica, eclesiástica e nacionais, así como a súa permanencia e influencia nas linguas do repertorio lingüístico individual do alumnado.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.   - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.   - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.

Contidos

- Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.
- Clases de palabras. Funcións básicas e sintaxe elemental dos casos.
- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- A transmisión textual e os materiais e soportes de escritura.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
5	UNDE ORIUNDUS EST?	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.		
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.	PE	76
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	TI	24

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñecer as pegadas máis salientables da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, valorando a importancia da súa conservación.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.

Contidos

- Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.
- Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.
- Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...
- Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.
- Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.
- Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.
- Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.
- Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.
- Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.
- Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.
- Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.
- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.

Contidos
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.   - Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.   - Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
6	QUALIS EST?	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	76
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos simples, aplicando os coñecementos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.	TI	24
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñecer as pegadas máis salientables da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, valorando a importancia da súa conservación.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana , seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.   - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.   - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.   - Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.   - Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.   - Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.   - Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.   - Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da

Contidos

- comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
7	VENI HUC!	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	76
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos transparentes ou case transparentes, aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.	TI	24
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñecer as pegadas máis salientables da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, valorando a importancia da súa conservación.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.

Contidos

- Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.
- Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.
- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
8	NON POSSUM!	12

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	76
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos transparentes ou case transparentes, aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.	TI	24
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.		
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñecer as pegadas máis salientables da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, valorando a importancia da súa conservación.		
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.
- Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.
- Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.

Contidos

- Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.
- Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.
- Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...
- Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.
- Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.
- Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.
- Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.
- Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.
- Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.
- Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.
- Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.
- Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.
- Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.
- Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.
- Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.
- Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.

Contidos
- Características do patrimonio cultural romano e do proceso de romanización. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana.   - Interese e iniciativa en participar en procesos destinados a conservar, preservar e difundir o patrimonio arqueolóxico da contorna.   - Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.   - Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.   - Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

UD	Título da UD	Duración
9	OSTENDE MANUM!	12

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.5 - Recoñecer o sentido global e as ideas principais e secundarias dun texto, contextualizándoo e identificando as referencias históricas, sociais, políticas ou relixiosas que aparecen nel, e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	Recoñecer o sentido global e as ideas principais dun texto, contextualizándoo e servíndose de coñecementos sobre personaxes e acontecementos históricos xa estudados.	PE	76
CA1.6 - Interpretar de maneira crítica o contido de textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto en que se produciron, conectándoos coa experiencia propia e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.	Interpretar xustificadamente textos latinos de dificultade adecuada, atendendo ao contexto no que se produciron e valorando como contribúen a entender os modos de vida, costumes e actitudes da nosa sociedade.		
CA2.2 - Inferir significados de termos latinos aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio	Inferir significados de termos latinos transparentes ou case transparentes, aplicando os coñecementos léxicos e fonéticos doutras linguas do repertorio individual propio.		
CA2.3 - Ampliar o caudal léxico e mellorar a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais de orixe latina de maneira coherente.	Ampliar dun modo efectivo o caudal léxico e mellora a expresión oral e escrita, incorporando latinismos e locucións usuais latinas de maneira coherente.		
CA2.4 - Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, recoñecendo os elementos latinos en diferentes contextos lingüísticos e establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.	Producir definicións etimolóxicas de termos cotiáns, científicos e técnicos, establecendo, se procede, a relación semántica entre un termo patrimonial e un cultismo.		
CA3.1 - Analizar e interpretar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, identificándoos e comparándoos cos das linguas de repertorio do alumnado.	Identificar e analizar os aspectos morfolóxicos, sintácticos e léxicos elementais da lingua latina, comparándoos cos das linguas de estudo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.2 - Traducir ou interpretar textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación e manifestando a correspondencia entre o texto latino e a versión realizada.	Traducir ou interpreta textos breves e sinxelos con termos adecuados e expresión correcta na lingua de ensino, xustificando a tradución ou a interpretación realizada.		
CA3.3 - Producir mediante retroversión oracións e textos de dificultade axeitada utilizando as estruturas propias da lingua latina.	Producir en latín oracións e textos utilizando as estruturas propias da lingua latina aprendidas na aula.		
CA1.1 - Describir o significado de produtos culturais do presente, no contexto europeo, comparando as semellanzas e diferenzas coa Antigüidade latina.	Describir o significado de produtos culturais especialmente salientables do presente, identificando as semellanzas e diferenzas máis importantes coa Antigüidade latina.		
CA1.4 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA2.1 - Valorar criticamente e adecuarse á diversidade lingüística e cultural a que dá orixe o latín, identificando e explicando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna, relacionándoos cos da propia cultura e desenvolvendo unha cultura compartida e unha cidadanía comprometida cos valores democráticos.	Valorar e adecuarse á diversidade lingüística á que dá orixe o latín, identificando semellanzas e diferenzas entre os elementos lingüísticos da contorna e relacionándoos cos da propia cultura.		
CA3.4 - Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos comprensibles e adecuados á situación comunicativa sobre asuntos da vida cotiá, co fin de describir, narrar e informar sobre temas concretos e próximos á experiencia persoal, apoiándose, cando sexa necesario, en recursos tales como a repetición, o ritmo pausado ou a linguaxe non verbal, e mostrando empatía e respecto pola cortesía lingüística e as opinións das persoas interlocutoras, incidindo nas estratexias para iniciar, manter e rematar a comunicación verbal.	Planificar diálogos, redactar e expresar oralmente textos breves e sinxelos adecuados a situacións comunicativas da aula.	TI	24
CA4.2 - Explicar de forma oral, escrita ou multimodal o carácter clásico e humanista das diversas manifestacións literarias e artísticas da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.	Explicar o carácter clásico e humanista das manifestacións literarias e artísticas máis salientables da civilización latina utilizando un vocabulario correcto e unha expresión adecuada.		
CA4.3 - Explicar os elementos da civilización latina, especialmente os relacionados coa mitoloxía clásica, identificándoos como fonte de inspiración de manifestacións literarias e artísticas.	Explicar e identificar os elementos da civilización latina relacionados coa mitoloxía clásica na literatura e nas artes.		
CA4.4 - Recoñecer as pegadas da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, identificando os procesos de preservación, conservación e restauración como un aspecto fundamental dunha cidadanía comprometida coa sustentabilidade ambiental e o coidado do seu legado.	Recoñecer as pegadas máis salientables da romanización no patrimonio cultural e arqueolóxico da contorna, valorando a importancia da súa conservación.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.5 - Expoñer de forma oral, escrita ou multimodal as conclusións obtidas a partir da investigación, individual ou colectiva, do legado material e inmaterial da civilización romana e a súa perduración no presente a través de soportes analóxicos e dixitais, seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios de validez, calidade e fiabilidade.	Expoñer as conclusións obtidas a partir da investigación do legado da civilización romana , seleccionando información, contrastándoa e organizándoa a partir de criterios dados.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Importancia da civilización latina na configuración, recoñecemento e análise crítica da nosa identidade como sociedade. Análise crítica da sociedade romana: escravitude e exclusión da muller.   - Léxico latino: evolución dos conceptos fundamentais da civilización latina ata a actualidade.   - Achegamento aos aspectos xeográficos, históricos, culturais, políticos e lingüísticos da civilización latina presentes na noción actual de Europa e da súa cultura.   - Estratexias e ferramentas para relacionar o pasado e o presente a partir dos coñecementos adquiridos.   - Identificación das obras fundamentais da literatura latina no seu contexto e a súa pervivencia a través da tradición clásica.   - Importancia dos textos clásicos latinos como testemuño daqueles aspectos constitutivos da nosa condición humana: raciocinio, emocións, relixión...   - Estratexias para comprender, comentar e interpretar textos latinos a partir dos coñecementos adquiridos e da experiencia propia.   - Explicación dos cambios fonéticos máis frecuentes desde o latín culto e o latín vulgar. Un retorno ás orixes comúns: das linguas románicas ao latín.   - Identificación de palabras con lexemas, sufixos e prefixos de orixe latina en textos escritos nas linguas de ensino.   - Procedementos de composición e derivación latinos na elaboración de familias de palabras tanto no latín como nas linguas de uso do alumnado.   - Iniciación ao significado etimolóxico das palabras.   - Estratexias básicas para inferir significados en léxico especializado e de nova aparición a partir da identificación de formantes latinos.   - Latinismos e locucións latinas máis frecuentes.   - Técnicas de recoñecemento, organización e incorporación á produción escrita, oral ou multimodal de léxico de raíz común entre as distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Comparación entre linguas a partir da súa orixe e parentescos.   - Importancia do latín como ferramenta de mellora da expresión escrita, oral e multimodal nas distintas linguas do repertorio lingüístico individual.   - Ferramentas analóxicas e dixitais para a aprendizaxe e reflexión da lingua latina como vínculo e impulso para a aprendizaxe doutras linguas.   - Introducción á flexión nominal, pronominal e verbal.   - Estruturas oracionais básicas. A concordancia e a orde de palabras en oracións simples e oracións compostas.   - Redacción con corrección ortográfica e expresiva da mensaxe dun texto en lingua latina ás linguas de ensino.   - Estratexias básicas para identificar, analizar e comprender unidades lingüísticas (léxico, morfosintaxe) a partir da

Contidos

- comparación das linguas e variedades que conforman o repertorio lingüístico persoal.
- Recursos para a aprendizaxe e estratexias básicas de adquisición de linguas, tales como Portfolio europeo das linguas, glosarios ou dicionarios.
- Reflexión e xustificación da interpretación ofrecida.
- Retroversión de oracións e textos de dificultade axeitada.
- Autoconfianza, autonomía e iniciativa. O erro como parte integrante do proceso de aprendizaxe.
- Funcións comunicativas básicas: fórmulas de saúdo e presentación, descrición, localización, expresión de emocións etc.
- Léxico de uso común e de interese relativo a identificación persoal, relacións interpersoais, lugares e contornos próximos, lecer e tempo libre, vida cotiá, saúde e actividade física, vivenda e fogar etc.
- Convencións e estratexias conversacionais básicas, para iniciar, manter e rematar a comunicación.
- Perduración do legado material (sitios arqueolóxicos, inscricións, construcións monumentais e artísticas etc.) e inmaterial (mitoloxía clásica, institucións políticas, oratoria, dereito, rituais e celebracións etc.) da cultura e civilización latinas.
- Características do patrimonio cultural romano e do proceso de romanización. A romanización de Gallaecia no contexto da Hispania romana.
- Interese e iniciativa en participar en procesos destinados a conservar, preservar e difundir o patrimonio arqueolóxico da contorna.
- Ferramentas analóxicas e dixitais para a comprensión, produción e coprodución oral, escrita e multimodal.
- Respecto da propiedade intelectual e dereitos de autor sobre as fontes consultadas e os contidos utilizados.
- Estratexias e ferramentas, analóxicas e dixitais, individuais e cooperativas, para a autoavaliación, a coavaliación e a autorreparación.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Na materia de Latín de 4º ESO, ao igual que na de Latín I e II, ocupa un lugar destacado o traballo cos textos, de xeito que o alumnado logre facer unha boa análise que lle permita traducir os textos propostos, e sobretudo, comprendelos e interpretalos axeitadamente, motivo polo que consideramos fundamental ir tratando conxuntamente os diferentes contidos do curso, para ir dando contexto e perspectiva e o alumnado sexa consciente e responsable da súa herdanza.

Coa mesma idea que no resto das materias de Latín, polo seu éxito e beneficios, propoñeremos ao alumnado a elaboración dun caderno co léxico de uso máis frecuente, obtido dos textos traballados, de maneira que non só lle sirva para familiarizarse cos étimos e os mecanismos de formación, senón tamén axilizar as súas traducións, a confección dun portfolio de aprendizaxe diario onde rexistrar os seus progresos e dificultades, ademais de tarefas de investigación do mundo clásico, étimos e listado de latinismos, onde poidan profundar na orixe dos mesmos, o seu significado e marco.

Traballaremos coa demostración práctica, a simulación, a resolución de problemáticas propostas, tarefas de investigación, debate, ludificación, foros de aula e actividades graduadas de dificultade e finalidade diversas, xunto coa promoción do uso e tratamento das TICS, tanto na aula como na casa, a través da aula virtual, confección de presentacións para exposicións, recreacións, obradoiros, entrega de tarefas polo correo electrónico e outros recursos corporativos e da propia cidade. Tamén fomentaremos o traballo cooperativo e por proxectos entre o alumnado para os contidos de cultura, de xeito que investiguen e profunden sobre os temas de civilización, contribuíndo ao desenvolvemento da súa propia aprendizaxe, xestión, creatividade, auto e coavaliación, interese e xuízo crítico, especialmente no caso de ter alumnado experto na materia (o repetidor, dado que o curso pasado non houbo grupo de Latín de 4º ESO, aínda que podería darse o caso de que o cursasen noutro centro), que podería guiar os seus compañeiros e ao que debemos sorprender nos traballos e tarefas que lle propoñamos, para que non desconecte por aburrimiento ou falta de motivación.

O tratamento de cada un dos bloques farase co emprego de diferentes metodoloxías en función da natureza dos contidos, como acontece na materia noutros cursos nos que se imparte, pretendendo afondar na tradición clásica e continuar en certo modo a materia de Cultura Clásica de 3ª ESO, ou complementala coa de 4ª, no caso de cursala este ano:

Bloque 1 e 4 > Farase unha introdución de cada un dos contidos destes bloques nas unidades didácticas, plantexando cuestións sobre os coñecementos previos que o noso alumnado teña, seguida dunha explicación pola nosa conta, unha pequena posta en común dos mesmos e entrega de guións e materiais a través da aula virtual, cos que traballarán na aula asignada (e tamén a de informática e a biblioteca) para elaborar un traballo de investigación por proxectos e unha serie de tarefas asociadas en cada unha das avaliacións, e que rematará cunha presentación final antes do remate do curso, alá polo mes de maio na Semana Clásica do centro e onde terán que facer unha reflexión, comparando e diferenciando o mundo antigo do moderno. Será necesario verificar o uso das TICS por parte do alumnado e seguimento do traballo, compromiso e motivación. Traballaremos con liñas de tempo electrónicas, debates e posta en común acerca das lecturas propostas relacionadas cos xéneros literarios vistos, exercicios de introdución a comentarios simples de texto, aproveitando os coñecementos que teña o noso alumnado doutras materias e primando na selecta daquelas lecturas que poidan conectar cos seus intereses. Esta parte da materia será avaliada cunha serie de probas escritas e táboas de indicadores. O alumnado terá os guións e rúbricas dos contidos na aula virtual por cada unha das avaliacións para que poida ir organizándose e elaborando os traballos e tarefas que se lle pidan, e que deberá ser entregado na forma e prazos establecidos pola docente e antes de que remate cada un dos trimestres correspondentes.

Bloque 2 e 3 > Combinaremos os métodos tradicional e activo, puidendo partir dun primeiro repaso da gramática, morfoloxía, sintaxe, funcións e tipos de oracións aos que xa están acostumados e profundar ata enlazalo cos contidos deste ano, interrogando acerca dos coñecementos previos das súas linguas maternas e achegalos progresivamente ás estruturas latinas, a través de exercicios deductivos, de semellanzas e diferenzas. Daráanse explicacións teóricas que se apoiarán en exercicios de práctica, recoñecemento, consolidación e incluso ampliación dos contidos tratados e a súa subsistencia nas súas linguas maternas. A continuación pasariamos á análise morfosintáctica e tradución de textos adaptados e orixinais, co apoio dun vocabulario que irán elaborando ao longo do curso, ou mesmo con parte del traducido no texto e que poidan continuar eles, de maneira que lles sirva para ir interiorizándoo e axilizar e facilitar a tradución dos primeiros textos adaptados, ata ir progresando e poder servirse do dicionario. Este tipo de exercicios que, ao igual ca outros que se lles proporán, terán que traelos da casa ou facelos no tempo dado na clase para os mesmos, terán que xustificalos mediante unha análise morfosintáctica previa que demostre o seu traballo, pois, do contrario, non se poderán considerar lexítimas nin ser avaliadas, ao non poder demostralas. Combinaremos a realización destes exercicios individualmente, en grupo, e dun xeito cooperativo. Por outra banda, empregaremos o método activo coa lectura en voz alta dos textos, comprobación da comprensión mediante preguntas orais ou escritas, aclaración de vocabulario co emprego de sinónimos ou explicacións esclarecedoras e realización de exercicios onde se practica a gramática. Tamén realizaremos retroversións dos textos realizados na clase, esta vez sen axuda do dicionario para fixar vocabulario e as diferentes estruturas, comezando por textos adaptados para progresivamente ir introducindoos nos orixinais, gañando tamén en velocidade e comprensión na resolución dos mesmos xa que estarán familiarizados con eles e deixando o apoio do dicionario só para casos moi puntuais, buscando o entendemento de textos longos e a consecución dunha gran capacidade de lectura e pronunciación correctas. Neste momento tamén faremos fincapé na reflexión morfolóxica e sintáctica das partes chave dos diferentes textos, traballando coa coavaliación, heteroavaliación e autoavaliación, especialmente na práctica de retroversións e preguntas en latín que verifiquen a adquisición do léxico, as estruturas latinas e a comprensión textual. Empregaremos expresións en latín relacionadas co ámbito escolar e ir introducindo preguntas, ordes e respostas na aula. Esta parte da materia será avaliada cunha serie de probas escritas e co traballo diario da clase. En canto á pervivencia da lingua, traballaremos a evolución léxica, a formación de palabras, étimos, reconstrución de palabras e latinismos, facendo unha primeira sesión introductoria para dar paso ao estudo e material que colgaremos na aula virtual e a partir do cal, terán que desenvolver un traballo: darase tempo para a súa lectura, farase unha posta en común para aclarar dúbidas ou afondar nos aspectos que se precisen. A materia será avaliada cunha serie de probas escritas e o traballo diario.

En función dos resultados, as tarefas propostas buscarán ser o máis variadas posibles, graduadas, de diferente tipoloxía en función dos diferentes momentos de aprendizaxe (repaso, reforzo, práctica, recuperación e ampliación), con realización individual ou en grupo cooperativo, tendo que autoavaliarse e coavaliarse, emprego de TICS, impartíndose as clases na aula do grupo ou na asignada para a nosa materia, ademais da de informática e a biblioteca do centro. O alumnado terá asignado un posto específico dentro da clase que poderá ir modificando a docente en función das necesidades do mesmo.

Na metodoloxía que se pon en práctica na aula procuraremos o desenvolvemento da aprendizaxe competencial e paneuropea, o crecemento persoal e profesional do noso alumnado, nunha educación de calidade como soporte de igualdade e xustiza social, polo que atenderemos á diversidade, a unha educación en común e inclusiva, promovendo métodos participativos e activos, traballo individual e colectivo, de xeito que permitan acadar os obxectivos e

desenvolver as competencias, baseándonos en proxectos, contribuíndo a un bo clima de aula nun enfoque multidisciplinar, onde aproveitemos a motivación do carácter optativo da materia elexida.

Non debemos esquecernos da posibilidade da necesidade do ensino non presencial, no que contemplaremos tanto ao alumnado con conectividade como sen ela, polo que as clases seguiranse de xeito telemático, recibindo as explicacións e actividades que se corruxarán en grupo, e se fose o caso, por xurdir dificultades técnicas, poderíanse facer individuais, a través de videochamadas ou publicando materiais e vídeos explicativos na aula virtual do curso. En colaboración co resto do equipo docente elaboraranse semanalmente plans de traballo nos que se detallarán as actividades, o formato e o tempo de que dispón para entregalas a través do correo electrónico ou da aula virtual. Toda esta información será publicada na páxina web do centro, así como na aula virtual para que o alumnado e as súas familia sexan coñecedores dos mesmos. As actividades serán do mesmo tipo que as propostas para o ensino presencial. Estes plans serán públicos co fin de que sexan coñecidos polo alumnado e as súas familias.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
GRAMÁTICA
ESCOLMA DE TEXTOS
MATERIAIS DE ESTUDO DE ELABORACIÓN PROPIA
DICIONARIOS E ENCICLOPEDIAS
MAPAS
AULA VIRTUAL
CADERNO A4
BOLÍGRAFO AZUL E NEGRO
MATERIAL FUNXIBLE PARA OBRADOIROS

Materiais > ordenador na aula de informática, ordenador, internet, caderno de clase, memoria USB, conta de correo electrónico para enviar e recibir materiais didácticos, aula virtual, mapas e material videográfico e audiovisual, fotocopias, dicionarios e enciclopedias de todo tipo, dicionario de latín, prensa escrita, textos clásicos e adaptacións, traducións, así como recursos bibliográficos procedentes da biblioteca do instituto, do departamento de Latín, e da biblioteca de aula, onde trasladaremos suficiente material bibliográfico para que en calquera momento da clase podamos facer procuras de información (dicionarios, libros de mitoloxía e de temática clásica en xeral, novelas e relatos xuvenís ambientados na Antigüidade Clásica, adaptacións de obras clásicas, etc.), exercicios, apuntes e fichas do profesor, e TICS. Outros: aula virtual e servizo de videoconferencia corporativo en caso de docencia non presencial. Dicionarios de linguas clásicas, modernas, etimolóxicos, atlas, xornais e revistas en latín.

Recursos > persoais (fotocopias, presentacións, apuntes e fichas), da Consellería e o centro (correo electrónico, espazo Abalar, Webs dinámicas, servizo de videoconferencias corporativo, a biblioteca, sala de informática, aula-clase e aula virtual), da cidade (biblioteca e auditorio municipal).

No caso de ter docencia non presencial, o alumnado precisará un ordenador con conectividade, unha conta de correo electrónico coa que enviar e recibir os distintos materiais e actividades, aula virtual do centro e servizo de videoconferencias.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

A avaliación inicial mostra os coñecementos previos, as motivacións e expectativas sobre a materia, o dominio das linguas e as TICS do noso alumnado, servindo como indicador fundamental para levar a cabo as adaptacións pertinentes na nosa programación sempre que sexa necesario, tendo en conta unha circunstancia moi frecuente, o feito de ter alumnado que non cursase Cultura Clásica, que a curse este ano, que a cursase noutro centro ou que sexa repetidor, polo que contactariamos co departamento de orientación para poder acceder á información sobre este e o resto do alumnado que poidamos precisar.

Esta avaliación realizarase ao principio do curso, antes do remate da 4.ª semana de curso e das reunións dos equipos educativos para a posta en común dos resultados da mesma, tendo en conta:

- > Actas e memoria do departamento do curso anterior.
- > Cuestionario escrito no que o alumnado debe responder a preguntas relacionadas coa súa motivación, expectativas e dominio das TICS.
- > Diálogo informal co alumnado os primeiros días de aula.
- > Rexistro diario de observacións do caderno da profesora.
- > Proba escrita obxectiva sobre contidos previos xerais acerca do mundo clásico, morfoloxía, sintaxe, lingua, literatura, comprensión lectora e escrita. Aínda que é unha materia da que esperamos coñecementos de cultura xeral e non específicos previos, debemos avalialos para facer as modificacións precisas e valorar as dificultades atopadas e adaptarnos ás características do noso alumnado, xa que algúns poderían ter cursado Latín e/ou Cultura Clásica os anos anteriores, ou non, e/ ou ter igualmente certas necesidades que considerar.

Haberá que valorar moi ben os resultados, a non ser que os resultados satisfactorios se refiran a totalidade do grupo e nese caso seguiremos coa nosa planificación, aínda que adaptándoa, iso si, a todas as circunstancias e necesidades que xurdan; se non fose así, sempre que haxa resultados satisfactorios e non satisfactorios, ou aínda que haxa aceptables na súa maioría, neste nivel vén moi ben ao comezo un bo repaso dos coñecementos previos para afianzalos. O alumnado con resultados non satisfactorios repasarán os conceptos con materiais e actividades especificamente deseñadas para elas e eles ata que acaden resultados positivos nas probas seguintes. Os resultados das probas daranse a coñecer e comentarase ao alumnado para facelos partícipes do seu proceso de aprendizaxe partindo do nivel previo que teñen ao comezo do curso e ao que chegarán ao finalizalo, de xeito que se motiven e sexan conscientes dos seus propios logros.

En caso de que tivesemos alumnado que se incorporase ao longo do curso, aplicaríamos este mesmo procedemento.

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8	UD 9	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	10	11	11	11	11	11	11	12	12	100
Proba escrita	70	76	79	79	76	76	76	76	76	76
Táboa de indicadores	30	24	21	21	24	24	24	24	24	24

Criterios de cualificación:

A avaliación será obxectiva, formativa, integradora e continua no estudo dunha lingua como é a materia que nos ocupa, tomando como referentes a comprobación do grao de adquisición das competencias, o logro dos obxectivos de etapa, os contidos e os criterios de avaliación, que se fará en distintos momentos e tempos, en función dos diferentes tipos de avaliacións: inicial (xa especificada no punto 5.1. desta programación), parcial (1º, 2º e 3º

trimestres) e final.

Na avaliación parcial combinaremos diferentes instrumentos de avaliación en función dos contidos, desempeño e progreso do noso alumnado. Así, en tódalas unidades didácticas combinaremos probas escritas e táboas de indicadores, que, aínda que aparecen recollidas pormenorizadamente no punto 3.3 desta programación para cada un dos criterios de avaliación de cada unha das unidades didácticas (UD) que a integran, tendo en conta o transcórrese desta aprendizaxe e a resposta do alumnado, poderemos ir modificando sempre en virtude do que máis beneficie á súa aprendizaxe e mellor reflecta o mesmo nos diferentes tempos.

Os criterios de cualificación de cada trimestre distribuiranse cos seguintes pesos:

C O M P R E N S I Ó N E I N T E R P R E T A C I Ó N D E T E X T O S :
40%

L I N G U A L A T I N A E C O M U N I C A C I Ó N :
30%

C U L T U R A R O M A N A :
10%

LEGADO E PATRIMONIO: 20%

Dado o carácter continuo do tratamento da maior parte dos contidos da nosa materia, non haberá recuperacións entre trimestres, polo que a cualificación positiva nunha avaliación posterior a unha avaliación suspensa nestes contidos, implicará automaticamente a superación nos mesmos. Isto non quere dicir que non haxa que seguir facendo un detido seguimento da evolución do alumnado en probas e traballos posteriores que den conta do seu progreso, de xeito que verifiquemos a súa mellora. Non obstante, se un alumno suspendese as dúas primeiras avaliacións pero lograse acadar os mínimos de consecución na terceira, aprobaría a materia, precisamente polo carácter continuo da m e s m a e o s e u p r o p i o avance.

A nota de cada trimestre virá determinada pola media aritmética resultante das cualificacións acadadas a través dos diferentes instrumentos de avaliación empregados en cada unha das UD que integran o trimestre.

En cada unidade didáctica o alumnado terá que elaborar e presentar todas as tarefas e traballos, así como realizar todas as probas escritas pertinentes, nas que terá que acadar, polo menos, os mínimos de consecución indicados para cada un dos criterios de avaliación contidos en cada unha delas. Para ter aprobado o trimestre, a nota terá que ser igual ou superior a 5 e ter acadados todos os mínimos de consecución correspondentes do mesmo.

O alumnado que non se presente ás probas escritas, non elabore e/ou non faga entrega do traballo proposto no momento indicado ou non asista a clase neses días, terá a cualificación de 0 nos mesmos, salvo causa debida, puntual e documentalmente xustificada, en virtude da cal a profesora acordaría co alumnado a realización e entrega dos mesmos noutra data. Nas probas escritas nas que traballemos os textos, buscaremos que o alumnado poña en práctica os mecanismos para levar a cabo unha tradución, despois da realización da análise morfosintáctica previa e unha escolla axeitada do significado do léxico que conteña, así como a resposta a diferentes cuestións sobre cultura, legado, comunicación e pervivencia. Nas traducións pedirase sempre a realización da análise morfosintáctica previa que a xustifique, polo que baixo ningún concepto computará aquela tradución que non vaia acompañada desta análise. Estas probas escritas obxectivas adaptaranse aos contidos e criterios das unidades didácticas que se avalíen. Nas tarefas e traballos propostos terase en conta ademais a corrección ortográfica, limpeza, orde e a participación. A presentación dos mesmos deberá facerse na forma e prazo establecidos, pois do contrario, a profesora non terá o deber de recollelos, salvo casos puntual e debidamente xustificadas.

A nota final obterase da media das tres avaliacións que terán un valor diferenciado:

1ª avaliación > 20%

2ª avaliación > 30%

3ª avaliación > 50%

Para aprobar a materia a nota final será igual ou superior a 5 e debe ter acadados todos os mínimos de consecución dos criterios de avaliación.

Particularidades importantes:

-Terase en conta a corrección na expresión oral e escrita, as faltas de ortografía e o aspecto na presentación das tarefas e traballos.

-A superación da última avaliación suporá o aprobado na materia.

-Non se farán recuperacións ata final de curso. O alumnado que non consiga superar a 3ª avaliación, en virtude do carácter da continuidade da materia e do maior peso desta parte, terá que facer unha proba baseada na tradución e análise morfosintáctica dun texto e cuestións de léxico e cultura.

-Durante o desenvolvemento das clases, seguirase en todo momento as NOFC do centro, especialmente o apartado relativo o emprego dos dispositivos electrónicos, polo que, o seu uso, queda totalmente prohibido, debendo

permanecer apagados e debidamente gardados durante o transcurso das mesmas, podendo ser requeridos, especialmente os días de realización das probas, non permitíndose ningún tipo deles, nin reloxos, debendo permanecer despexados os pavillóns auditivos e só tendo enriba da mesa o material de exame que proporcione a profesora e dous bolígrafos non borrables de cor azul ou negro. Non se poderá empregar corrector nin lapis. O pupitre deberá estar baleiro.

-No relativo á copia nas distintas probas e traballos: aquel alumnado que sexa sorprendido copiando nunha proba, retiraráselle o exame ipso facto e terá unha cualificación de 0 nela, sen posibilidade de repetila. Se o alumnado volveuse reincidir, acadaría unha cualificación negativa nesa avaliación e tería que solventalo, superando as seguintes avaliacións co seu propio esforzo e traballo e sen trampas. De repetirse novamente, tería que enfrontarse posiblemente a unha avaliación final. En canto aos traballos, se se demostra que non son orixinais do alumno, a cualificación no mesmo será de 0. Se hai reincidencia, computaría como 0 na parte correspondente aos traballos e tarefas. Por outra banda, se hai sospeita, o alumnado sería convocado para defender este traballo diante da profesora.

-As faltas aos exames e entrega de tarefas e traballos deben ser debida, puntual e documentalmente xustificadas á profesora nun prazo non superior a cinco días lectivos desde a reincorporación ao centro e en base ao recollido no apartado correspondente das NOFC, para acordar unha nova data respectando os prazos establecidos.

-Aquel alumnado que non poida asistir ás clases presenciais, ben por motivos debidamente xustificadas, ben pola suspensión da docencia presencial, terá a súa disposición os cursos habilitados de Latín de 4º ESO, na aula virtual do centro, onde estarán publicados os contidos, actividades, materiais e recursos relacionados, así como a ligazón á sala de conferencias do curso da profesora e o seu correo electrónico. O alumnado poderá poñerse de acordo coa profesora para fixar un método de traballo e as probas correspondentes no centro ou vía telemática, sempre que sexa posible, pois no caso contrario habería que facer unha proba única ao final do curso, coas características temporais e formais da proba final do resto do alumnado do seu grupo. Engadir que a realización das probas sería preferiblemente sempre de xeito presencial, dúas por avaliación, cos contidos correspondentes as unidades didácticas que se avalíen. Se non fose posible, de maneira telemática, polo que, neste último caso, responderían aos graos mínimos de consecución dos criterios de avaliación cun tempo limitado para resolvelas co fin de evitar fraudes.

Criterios de recuperación:

Non se farán recuperacións ata final de curso, xa que aquel alumnado que non acadase os mínimos de consecución de cada criterio de avaliación ao final de cada UD, poderá recuperalos nas UD seguintes, en virtude do carácter continuo da materia. A superación da terceira avaliación suporá o aprobado na materia.

O procedemento de recuperación será o seguinte:

comunicarase ás familias e á persoa titora mediante mensaxe por Abalar ou correo electrónico aqueles mínimos de consecución non acadados, o que o alumnado ten que facer para conseguilos e o instrumento de avaliación empregado, preferentemente o mesmo recollido na presente programación, sen prexuízo da súa modificación en virtude do que máis beneficie á súa aprendizaxe e mellor reflicta o mesmo nos diferentes tempos;

trasladarase esta información ao alumnado de xeito individualizado e entregarásalle unha folla que recollerá o que precise realizar para acadar eses mínimos de consecución, explicándolle isto verbalmente e resolvéndolle as dúbidas ao respecto.

Se estes mínimos de consecución non fosen acadados trimestralmente, isto poderá ser recuperado de cara á avaliación final, onde contemplamos diferentes casuísticas:

- se se trata dun traballo ou tarefa específica e concreta, seguirá o mesmo procedemento referido anteriormente e terá lugar a primeira quincena de xuño;

- se se trata dun aspecto de adquisición progresivo que non foi quen de superar anteriormente, pero si no último trimestre, darase isto por superado; se non foi quen, terá a oportunidade de recuperalo, seguindo o mesmo procedemento referido anteriormente na primeira quincena de xuño.

Para aprobar a materia, a nota debe ser igual ou superior a 5 e ter acadados todos os mínimos de consecución.

6. Medidas de atención á diversidade

Entenderemos a diversidade do noso alumnado na totalidade do mesmo, xa que cada un é distinto dos demais, pero precisamente esa diferenciación é a que fai a cada un único e enriquece a todo o grupo no seu conxunto. Na súa individualidade, cada alumno e alumna ten o seu propio ritmo de traballo, estilo de aprendizaxe, capacidades e coñecementos, intereses e ideas previas e propias, polo que a nosa atención debe encamiñarse non só a quen vaia máis xusto á hora de acadar os obxectivos, senón tamén a quen os consiga e poida superalos, de maneira que persigamos a excelencia dos mesmos, deseñando actividades onde todos estean debidamente atendidos e poidan repasar, reforzar, recuperar, ampliar e avaliar a súa propia aprendizaxe e sexan os seus auténticos protagonistas. Ademais fomentaremos o traballo en grupo cooperativo (sempre en función do que permitan as circunstancias), de xeito que uns aprendan dos outros, compartan, colaboren e aproveiten as capacidades dos demais.

Neste senso, faremos un seguimento individualizado ao longo dos diversos momentos deste proceso (na avaliación inicial, a partir dos seus niveis de coñecementos, motivacións e expectativas, durante e ao final das distintas sesións, semanas, meses e trimestres) e colaboraremos estreitamente co equipo docente do grupo e o departamento de orientación, seguindo as súas indicacións ou identificando alumnado que detectemos que precise unha atención máis específica referente ao seu propio proceso de aprendizaxe ou comportamento, facendo as adaptacións correspondentes e necesarias, determinando que é o que o alumnado non consegue facer, que contidos traballar e metodoloxía a aplicar, comprobación dos obxectivos acadados na avaliación e fomento dun clima tranquilo e empático na aula, onde non se compare co grupo e todo o mundo acade os mínimos previstos.

A continuación adxuntamos táboa con resumo das medidas que recolleemos dunha maneira xeral, pero que concretaríamos con cada un dos nosos alumnos pormenorizada e concretamente, xa que cada un ten a súa propia realidade distinta e única a outra, e así debe ser entendida e atendida por todos nós:

Ordinarias :

Dificultades na comprensión e desenvolvemento:

- Verificación da forma de comunicación co alumnado.
- Secuenciación das tarefas e verificación da súa comprensión.
- Verificación do uso das TICS e a súa dispoñibilidade.
- Flexibilidade na temporalización na entrega das tarefas e na realización das probas.
- Realización probas individualizadas, secuenciadas, actividades graduadas, de reforzo e repaso.
- Videotutoriais de apoio.
- Fomento do traballo grupal heteroxéneo.
- Verificación da adquisición dos criterios de avaliación.
- Fomento dun clima aular tranquilo, de confianza e empático.

Dificultades pola motivación:

>alumnado repetidor:

- Fomento da figura de experto ou asesor da materia.
- Fomento dun coordinador de grupos.
- Fomento do traballo grupal heteroxéneo e en grupo cooperativo.
- Variedade de actividades de investigación.
- Verificación da adquisición dos criterios de avaliación.
- Fomento dun clima aular tranquilo, de confianza e empático.

>alumnado avanzado:

- Fomento da figura do experto asesor da materia.
- Fomento dun coordinador de grupos.
- Fomento do traballo grupal heteroxéneo e en grupo cooperativo.
- Actividades de ampliación, investigación e fomento das TICS.
- Traballo por proxectos.

- F o m e n t o   d u n   c l i m a   a u l a r   t r a n q u i l o ,   d e   c o n f i a n z a   e   e m p á t i c o .

Dificultades polo comportamento:

- Fomento dun clima aular tranquilo, de confianza e empático.
- Fomento do coñecemento, respecto e cumprimento das NOFC do centro.
- Establecemento compromisos individuais verbais públicos, ou colectivos, en assembleas de clases para resolucións de conflitos.
- A g r a d e c e m e n t o   e   a t e n c i ó n   p o s i t i v a   n a s   c o n d u t a s   a x e i t a d a s .

E m p r e g o d e p r á c t i c a s restaurativas.

Extraordinarias:

As que se determinen xunto co Departamento de Orientación e o resto do equipo docente do grupo despois das decisións tomadas na avaliación inicial.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	UD 8
ET.1 - A comprensión de lectura, a expresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - A comunicación audiovisual.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.3 - A competencia dixital.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - O emprendemento social e empresarial.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - O fomento do espírito crítico e científico.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - A educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - A igualdade de xénero.	X	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - A creatividade.	X	X	X	X	X	X	X	X

	UD 9
ET.1 - A comprensión de lectura, a expresión oral e escrita.	X
ET.2 - A comunicación audiovisual.	X
ET.3 - A competencia dixital.	X
ET.4 - O emprendemento social e empresarial.	X
ET.5 - O fomento do espírito crítico e científico.	X
ET.6 - A educación emocional e en valores.	X
ET.7 - A igualdade de xénero.	X
ET.8 - A creatividade.	X

Observacións:

O estudo do Latín, en canto materia do ámbito das Humanidades e Ciencias Sociais, posibilita o amplo tratamento de todos os contidos transversais, e aproveitaremos esta condición para traballalos en todos as unidades e nas diferentes conmemoracións, de xeito que potenciemos a aprendizaxe dos discentes. Neste senso, profundaremos na comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual e o fomento do espírito crítico e científico (autonomía nos traballos, favorecendo a orixinalidade e reflexión, e incentivando a súa curiosidade polo coñecemento e posta en valor do legado patrimonial material e inmaterial), a competencia dixital (emprego responsable, sostible e crítico das tecnoloxías da información e respecto pola propiedade intelectual no labor e tarefas cotiáns), emprendemento social e empresarial (favorecendo a autonomía, iniciativa, confianza e o sentido crítico, así como a resolución de problemáticas, tanto no traballo individual como en equipo), a educación emocional e en valores e a igualdade de xénero (xestión axeitadas das emocións, respecto a diversidade, fomento dunha educación cívica e constitucional, promovendo a igualdade, a non violencia e non discriminación, a resolución pacífica de conflitos, o respecto dos dereitos humanos, a tolerancia, con cuestións como a situación da muller na Antigüidade - matrimonio, educación -, a paz e educación moral e cívica - civilizacións baseadas na conquista, o exército, a escravitude -, o lecer -o deporte, os xogos e a saúde -, a ecoloxía - respecto pola conservación e pegadas do mundo clásico na natureza, o consumo e a sustentabilidade -) e a creatividade (favorecéndoa e incentivándoa nas diferentes tarefas da aula).

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Viaxe a Vigo	Visita aos principais museos e centros de interpretación, relacionados coa romanización, como o Museo Quiñones de León, o Centro Arqueolóxico Salinae, o xacemento arqueolóxico do monte O Castro, a vila romana de Toralla ou o Museo do Mar, en decembro ou xaneiro.	X		
Roteiro cultural	Realización dun itinerario dalgunha das principais vías romanas da antiga Gallaecia no mes de xaneiro ou febreiro.	X		X
Asistencia ao Festival de Teatro Grecolatino da SEEC Galicia	O alumnado presenciara distintas obras clásicas, en Ourense, Lugo ou A Coruña, en función das posibilidades e oferta, onde aproveitaríamos para coñecer máis do pasado clásico destas cidades, percorrendo as súas rúas, museos e xacementos. Recollemos a posibilidade de que se celebren en Tui como noutros anos, polo que, as prantexamos tamén como complementarias, por se fose este ano este caso, a mediados de marzo.		X	
Viaxe a Grecia ou Italia	Visita cultural guiada pola SEEC Galicia, en función da dispoñibilidade e recursos no mes de febreiro		X	
Concurso Odisea	organizado pola SEEC Galicia en torno a diversas cuestións relacionadas co mundo grecorromano, a finais de xaneiro e principios de febreiro.		X	
Ludi Compostellani	Participación nos obradoiros, recreacións e charlas nos Ludi Compostellani no mes de abril na Facultade de Filoloxía da USC.		X	
Día da fundación	Visita cultural levada a cabo pola sociedade Alma Clásica en Segovia, co gallo do aniversario da fundación de Roma .		X	
Semana Clásica do centro	Obradoiros, ponencias e actividades do mundo grecolatino organizados polo noso alumnado no mes de maio			X

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Charlas	Asistencia á charlas divulgativas de escritores, profesores e investigadores de disciplinas clásicas, en función da dispoñibilidade, de maneira que nos ilustren no seu traballo en ámbitos como a lexicografía, civilizacións antigas ou práctica das linguas clásicas.	X	X	X
Asistencia a algunha estrea de cine grecorromano	En función da clasificación por idade, visionado dunha película de tema clásico, como Gladiator II, onde o alumnado poida poñer en práctica os seus coñecementos sobre o tema, durante o mes de novembro nalgunha sala de cine de Vigo.	X		

Observacións:

Este tipo de actividades son unha oportunidade de crecemento na aprendizaxe do noso alumnado, polo que a súa planificación e deseño deben estar orientadas ao máximo aproveitamento, sen esquecer que tamén han de conlevar unha fonte de pracer e descubrimento ao contribuír á posta en práctica, ao perfeccionamento e ao enriquecemento do propio proceso de aprendizaxe, ademáis de ter en conta a dispoñibilidade horaria dos diversos centros, a do profesorado colaborador doutros departamentos e a nosa, e sempre que as circunstancias de diversa índole as posibiliten, xa que terase en conta os posibles acordos que se puideran establecer no centro para limitar o número e temporalización, dadas as características deste curso (no caso contrario contemplamos a opción de visitas e actividades virtuais, coas que desenvolver traballos de investigación ou elaboración de roteiros).

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
ENSINO > 1.- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
10.-Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
11.-Dáse un peso real á observación do traballo na aula.
PRÁCTICA DOCENTE > 1.-Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel dos estudantes.
2.-Programa semanalmente e diariamente as clases.
8.-Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes.
11.- Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada unidade.
ALUMNADO E FAMILIAS > 1.-Satisfacción cos contidos da materia.

Metodoloxía empregada
2.- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
3.- Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
12.-Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.
12.-Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.
16.-Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
3.-Satisfacción coa metodoloxía desenvolvida.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
4.-Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
3.-Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.
4.-Revisa os traballos propostos na aula e fóra dela.
14.-Incorpóranse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe.
15.-Poténcianse estratexias de animación á lectura.
Medidas de atención á diversidade
7.-Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
8.-Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
9.-Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.
7.-Propón novas actividades que faciliten a adquisición de obxectivos cando estes no se alcanzaron suficientemente e de maior nivel cando o fosen con suficiencia..
13.-Elabóranse actividades atendendo á diversidade.
Clima de traballo na aula
5.-Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e como pode melloralas.
6.-Corrixe e explica os traballos e as actividades, e da pautas para a mellora de seus aprendizaxes.
9.-Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.
10.-Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos,etc.
2.-Satisfacción co ambiente de traballo na aula.

Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
5.-Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.
6.-Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.
17.-Emprega diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais/nais.
4.-Satisfacción coa persoa docente e o trato dispensado.

Descrición:

Ao finalizar cada trimestre, así como en diversos momentos do curso (sesións, semanas, meses e mediante cuestionarios, enquisas, táboas de indicadores, o caderno de clase do alumno e do profesor), o docente cubrirá unha folla na que valorará os seguintes indicadores relacionados coa materia e recursos (contidos, metodoloxía, temporalización, se funcionaron, se foron suficientes, etc.), actividades (adequación e gradación), detección e atención as ACNEAE que puidera haber, resultados das diferentes avaliacións, participación e satisfacción do alumnado e as súas familias, TICS, elementos transversais e actividades interdisciplinares, de tal maneira que poidamos facer unha análise do proceso e solucionar as carencias, ben corrixindo, ben implementando medidas para adaptarnos ás necesidades do alumnado e garantir a súa aprendizaxe.

Os indicadores de logro niveláranse do 1 ao 4: respectivamente, nunca, escasamente, dabondo, sempre, de xeito que aqueles indicadores que estean por debaixo do índice 3 deberán ser revisados e tomar as medidas pertinentes (actividades, recursos, temporalización, resposta do alumnado, etc.).

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Para seguir o axeitado desenvolvemento da programación durante o curso, recollerase mensualmente no libro de actas do departamento, así como no caderno de rexistro diario de observación da profesora, as valoracións pertinentes no desenvolvemento da programación, especialmente no relativo á dinámica diaria das clases, ao traballo do alumnado, aos resultados obtidos nas distintas probas e tarefas e aos seguintes puntos:

VALORACIÓN DA PROGRAMACIÓN

ESCALA 1 2 3 4

- 1. Adequación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.
- 2. Adequación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas /proxectos.
- 3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.
- 4. Adequación da secuenciación dos criterios de avaliación para cada unha das unidades, temas ou proxectos.
- 5. Adequación do grao mínimo de consecución fixado para cada criterio de avaliación.
- 6. Asignación a cada criterio de avaliación do peso correspondente na cualificación.
- 7. Vinculación de cada criterio de avaliación a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.
- 8. Asociación de cada unidade didáctica cos elementos transversais a desenvolver.
- 9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.
- 10. Adequación da secuencia de traballo na aula.
- 11. Adequación dos materiais didácticos utilizados.
- 12. Adequación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias das probas e tarefas.
- 13. Adequación da programación ás necesidades especiais do alumnado.
- Adequación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, tarefas, etc. 14.
- Adequación dos criterios establecidos para a recuperación de traballos, tarefas, probas e dunha avaliación. 15.

(*) Do 1 ao 4: respectivamente, nunca, escasamente, dabondo, sempre. Aquellos indicadores que estean por debaixo do índice 3 deberán ser revisados e tomar as medidas pertinentes (axustes de tempo, plans de atención personalizados, cantidade de contidos, etc.).

Contemplando todos estes aspectos poderemos non só ir coñecendo e revisando pormenorizadamente o proceso de ensino-aprendizaxe do noso alumnado, senón tamén avaliar e modificar a nosa planificación didáctica para adaptarnos ás súas necesidades e ás circunstancias e cambios que poidan ir xurdindo, de maneira que posibilitemos e persigamos sempre o seu éxito, a consecución dos obxectivos previstos. Do mesmo xeito, todas aquelas modificacións, observacións e suxerencias que se reflectan na memoria final do curso, teránse en conta para a

elaboración da programación seguinte.

9. Outros apartados

1. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PROXECTO LINGÜÍSTICO DE CENTRO.

Xunto cos departamentos de linguas, coordinarémonos para empregar unha mesma terminoloxía e non confundir ao alumnado, de xeito que sirva de reforzo, ademais da colaboración en todas aquelas actividades que nos interrelacionen, respectando en todo momento a lingua establecida polo Proxecto Lingüístico para a docencia da materia. Empregaremos medidas de apoio e reforzo establecidas para o correcto uso lingüístico educativo e así poder acadar o obxectivo de fomento do plurilingüismo, especialmente o fomento das correctas producións orais e escritas. Tamén adoptaranse medidas para que o alumnado con insuficiente dominio das linguas poida seguir con aproveitamento as ensinanzas que se lle imparten e colaborarase nas actividades organizadas para a dinamización da lingua galega.

2. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PROXECTO LECTOR E A BIBLIOTECA

Adicación de distintos tempos á semana a ler na aula, a proposta dunha serie de lecturas de carácter obrigatorio e optativo partindo dunha lista dada, á que o alumnado poderá incorporar suxerencias e das que terá que elaborar recomendacións escritas ou orais para o resto dos seus compañeiros, a selecta de lecturas en voz alta con comentario e posta en común posteriores, versionado e dramatización de escolmas de diferentes obras na biblioteca ou espazos comúns, visionado de fragmentos de películas e comparación coas fontes, ademais da posible creación dun club clásico de lectura e unha biblioteca de aula coas escollas feitas polo propio alumnado, en colaboración coas actividades da Biblioteca e a formación do alumnado voluntario e usuario.

3. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PLAN DIXITAL.

Promoveremos o uso dos recursos corporativos como a aula virtual do centro, o servizo de videoconferencias de Cisco Webex, Webs dinámicas, o espazo Abalar e o correo corporativo, así como múltiples recursos dixitais para a elaboración de cuestionarios interactivos, independentemente da ausencia do alumnado ou nosa, de tal maneira que fomentemos a consecución da competencia dixital e verifiquemos en distintas sesións planificadas para iso, o seu coñecemento, emprego seguro e boas prácticas, xa sexa nas aulas de Informática do centro ou nos ordenadores da Biblioteca, sempre en función das circunstancias e dispoñibilidade.

4. PROMOCIÓN DE ESTILOS DE VIDA SAUDABLE

Tamén a través da confección de actividades de investigación do significado de diversas locucións latinas relativas á saúde, nutrición e deporte, así como a dedución da etimoloxía de diversos termos vencellados a estes campos e a comparación e diferenciación dos costumes alimenticios e o coidado persoal romanos en contraste cos actuais, a partir da lectura de textos, roteiros, visionado de documentais ou fragmentos de películas, de xeito que poidan compartir impresións e fomentar o coñecemento do mundo clásico e a súa pervivencia na actualidade, promoveremos hábitos de vida saudables entre o noso alumnado.

5. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO PLAN DE CONVIVENCIA

Mediante a realización de debates e cuestións sobre textos, resolución e erradicación de condutas contrarias á convivencia, promovendo o respecto, a igualdade, a negociación, o diálogo, a prevención de violencias e a resolución pacífica de conflitos, aplicando os protocolos de actuación que reforcen e poñan en práctica a educación en valores. Traballaremos a xestión emocional, autoconhecimento, motivación, preocupación, cooperación, tolerancia, empatía, asunción de responsabilidades e o compromiso como futuros cidadáns. Estamos á disposición do centro en todas aquelas propostas que poidan xurdir, así como na colaboración cos demais departamentos e outros centros para todas aquelas actividades que favorezan o desenvolvemento do noso alumnado.